

PhDr. Ondřej Cerha

Životní smysluplnost a akceptace postižení u osob se zrakovým postižením

Posudek oponenta diplomní práce

Volbou tématu si autor nasadil laťku hodně vysoko. Po pročtení práce mohu však hned na počátku posudku konstatovat, že se svého úkolu zhostil na výbornou. Při hledání vztahů mezi životní smysluplností a přijetím zrakového postižení musel totiž skloubit dva přístupy, které se častěji spíše míjejí, než aby se navzájem obohacovaly. Je to jednak téma osobních hodnot a vnitřního prožívání, jež bývá obtížné zachytit psychometricky, jednak pak snaha najít přece jen vztahy mezi tématem a zakoušenou disabilitou a vyjádřit je i kvantitativně.

V literárně přehledové části tedy autor nejprve přibližuje pojetí smysluplnosti života. Vychází z prací Petra Halamy, přibližuje definice pojmu podle dostupných relevantních autorů, poukazuje na přesah tématu do filosofie a religiozity. Podrobněji se zastavuje u pojetí Franklova. Prokazuje důkladnou obeznámenost s jeho dílem a s pracemi těch, které na něho navazují u nás (Martina Kosova) i ve světě (Längle, Lukášová). Rozepisuje se o potřebě smysluplnosti člověku vlastní. Náročné otázky se mu daří vyjádřit srozumitelným způsobem (srv. Pasáže o transcenci). Autor tu prokazuje hluboké a dlouhodobé zaujetí pro zvolené téma, k němuž má zřejmě i svůj zcela osobní vztah.

V dalším samostatném oddílu práce podává autor přehled vývoje a aplikace metod užívaných ke zjišťování životní smysluplnosti. V návaznosti na to uvádí pak v literatuře zjištěné souvislosti mezi výsledky měření životní smysluplnosti a některých psychologických charakteristik člověka, mj. korelaci s well-beingem (životní pohodou). Dostává se podrobněji ke vztahu mezi smysluplností života a religiozitou.

Přechází pak k problematice zrakového postižení a tomu, jak se jedinec s takovým postižením vyrovnává, zda a nakolik je akceptuje.

V empirické části nás autor nejprve seznamuje s užitými metodami – Škálou životní smysluplnosti a škálou přijetí postižení. Cílem výzkumu pak bylo vedle hledání souvislostí mezi smysluplností života a mírou akceptace zrakového postižení zejména specifická otázka aplikace zmíněných škál právě u osob se zrakovým postižením. Operacionalizuje kategorie zrakového postižení. Pečlivě formuluje devět hypotéz vyjadřujících podrobněji vztahy mezi smysluplností života a typem a hloubkou zrakového postižení. Popisuje zásady modifikací užitých metod v souladu s pravidly, která jsou k dispozici. V této souvislosti uvádí zkušenosti z předvýzkumu. Mezi probandy zařadil 103 osob s nejméně středním stupněm zrakového postižení, z nichž mu zůstalo 84 probandů (asi ze dvou třetin muži a z jedné třetiny ženy). Soubor zkoumaných osob pečlivě a přehledně charakterizuje z různých hledisek. Přibližuje rovněž metody statistického zpracování výsledků, které se jeví být přiměřené povaze věci. Prezentace výsledků v podobě tabulek a grafů se mi jeví být jasná a přesvědčivá.

Své nálezy pak shrnuje v syntetické podobě: Lze říci, že našel významnou souvislost mezi životní smysluplností a akceptací zrakového postižení, další zpřesňující hypotézy se však nepodařilo potvrdit, byly zamítnuty (souvislost s věkem, pohlavím, probandů a mírou zrakového postižení).

Výsledky podrobuje autor kritické diskusi, zejména si uvědomuje nepoměr mezi zastoupenými muži a ženami. Prokázalo se nicméně, že u osob se zrakovým postižením je možná internetová aplikace psychologických testů toho typu, jež byly užity. Přínosem práce je i ověření užitých metod a jejich užitečnosti právě u lidí se zrakovým postižením.

Považuji tuto diplomní práci za přínosnou a pečlivě vypracovanou. Autor v ní prokázal schopnost samostatně a tvořivě pracovat s psychologickou literaturou, jež je náležitě užita a zdaleka se neomezuje jen na naše prameny, a také tyto poznatky užitečně aplikovat. Navrhuji hodnotit práci jako výbornou.

26. 8. 2016

PhDr. Jaroslav Šturma